

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Ju.remissvar@regeringskansliet.se
Ju.L3@regeringskansliet.se

Svenska Uppfinnareföreningens och Uppfinnarkollegiets gemensamma remissvar
avseende diarienummer Ju2019/03948/L3

Utkast till lagrådsremiss Skärpta straff för de allvarligaste formerna av immaterialrättsintrång

I utkastet föreslås att straffskalorna för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång skärps genom att särskilda straffskalor för uppsåtliga grova brott införs i samtliga immaterialrättsliga lagar. Vid bedömningen av om brottet är grovt föreslås att det särskilt ska beaktas om gärningen föregåtts av särskild planering, utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form, varit av större omfattning eller annars har varit av särskilt farlig art. Åklagare får väcka allmänt åtal för brott endast om åtalet är motiverat från allmän synpunkt.

Från uppfinnarens och småföretagarens utgångspunkter är det angeläget att straffskalorna för de allvarligaste fallen av grovt intrång skärps och att det finns en gemensam syn i samtliga immaterialrättsliga lagar.

Förslaget omfattar således även patentbrott, patentintrång, och förändringen sker genom ändring i Patentlagens 57§. Enligt paragrafens första stycke kan man dömas för patentbrott om man uppsåtligen eller av grov aktsamhet gör patentintrång. Om brottet begåtts uppsåtligen och anses som grovt kan man dömas för grovt patentbrott. För att detta ska gälla krävs att gärningen har föregåtts av särskild planering, utgjort ett led i en brottslighet i organiserad form, varit av större omfattning eller annars har varit av särskild farlig art.

Dessutom krävs för bägge brotten, patentbrott och grovt patentbrott att åklagaren endast får väcka åtal om det är motiverat ur allmän synpunkt. Det ankommer på åklagaren att göra en helhetsbedömning där även andra faktorer kan vägas in enligt utredningsförslag.

Vi konstaterar således att det, enligt utkastet, bedöms angeläget att skärpa straffreglerna för patentintrång och även införa begreppet grovt patentbrott liksom vid övriga immaterialrättsbrott.

Erfarenheten av tillämpningen av gällande lagstiftning för patentbrott, som infördes 1967, som kräver dels att målsägande anger brottet till åtal dels att åtal är påkallat av särskilda skäl från allmän synpunkt aldrig har prövats och lett till rättslig prövning. Skälet till detta är att åklagaren inte har ansett att kravet på särskilda skäl från allmän synpunkt har varit uppfyllt.

Blir rättssäkerheten bättre genom remissförslaget? Som möjliga konsekvenser av förslaget finner utredningen att åtal mot patentbrott kan öka något genom att målsägandeangivelsen slopas och att kravet på ”särskilda skäl” har ändrats till

”motiverat från allmän synpunkt”. Den senare ändringen bedöms vara den som gör att antalet åtal kan komma att öka.

Förutsättningen för detta är inte stor. Dels har fyra nya kriterier förts in i förslaget till lydelse av 57§ för att grovt patentbrott ska anses föreligga. De gäller planering för att begå brott, led i brottslig verksamhet, större omfattning eller särskild farlig art samt därutöver kravet på att det ska finnas ett motiv från allmän synpunkt för att åtal ska väckas. Beträffande åtalsprövningsregeln menar utredningen att kravet på att kunna väcka åtal sänks något men påtalar samtidigt att det alltjämt är fråga om en begränsad åtalsrätt för åklagaren. Utgångspunkten ska vara att det finns ett klart samhällsintresse i att brottet beivras.

I den helhetsbedömning som åklagaren gör bör också samhällsekonomiska hänsyn tas. Här avses det krav som innovationspolitiken ställer på att kapitalsvaga aktörer ska få möjlighet att få sin rätt prövad i domstol.

Om rättighetsinnehavaren drabbats särskilt hårt och själv inte lyckats stoppa intrånget eller att styrkeförhållandet mellan det stora företaget och den mindre rättighetsinnehavaren är för stor ska det beaktas i bedömningen

Den relationen bör enligt vår uppfattning föras in bland de kriterier som angetts i lagtexten som skäl för grovt patentbrott. I annat fall får det kriteriet en lägre dignitet i åklagarens bedömning av förutsättningarna att väcka åtal.

I utkastet noteras att även enskilda uppfinnare har en berättigad förväntan att få samhällets skydd när deras prestationer utnyttjas medvetet och olovligen av någon annan. Därefter konstateras att de förändringar som nu föreslås alltjämt innebär att en åtalsbegränsning ska gälla för patentintrången. Åtalet ska vara motiverat från allmän synpunkt. Därmed är de föreslagna förändringarna i lagtexten ett slag i luften från uppfinnarnas sida.

Enligt vår uppfattning kommer inte antalet åtal för patentbrott och grovt patentbrott att öka genom de föreslagna förändringarna. Från patentinnehavaren kommer inte möjligheten till allmänt åtal för patentbrott att vara ett realistiskt alternativ.

Förändringen av ”det särskilda kravet som är påkallat från allmän synpunkt” till ”att åtal är motiverat från allmän synpunkt” är hårfin. Förändringarna medför ingen förbättring av uppfinnarens möjlighet till stöd av allmän åklagare vid en tvist om patentintrång. Där synnerligen angeläget att lagtextens koppling till ”från allmän synpunkt” utgår i den föreslagna 57§ sista stycke.

Stockholm januari 2020

Jan- Erik Nowacki, ordförande Svenska Uppfinnareföreningen
Peter A Jörgensen, tidigare ordförande Svenska Uppfinnareföreningen
Kjell Jegefors, tidigare vd Svenska Uppfinnareföreningen

Carl- Johan Westholm, ordförande Uppfinnarkollegiet
Dan Brändström, vice ordförande Uppfinnarkollegiet

/genom *Kjell Jegefors*
Kjell Jegefors